

Hurubás Anna

A RÓZSABOKOR

Feszült csend uralkodott a tájon, amikor megérkeztem. A napsütötte, dombos-völgyes vidék – ősz végéhez közeledvén – kifakultan pihent a tiszta ég alatt. Felnyitottam rozoga, kék autóm csomagtartóját, és enyhén remegő lábbal vettem ki táskáimat. A kis házhoz érve, kopogtatásra lendülő kezem megállt pár centire az ajtótól, és visszapillantottam a kocsira, majd nagy levegőt vettem, bekopogattam.

Az ajtó kinyílt, anyám mosolya fogadott. Bármennyire próbáltam rejteni, kiülhetett az arcomra a meglepettség, mert ő büszkén húzta ki magát. Alig ismertem rá. Emlékeimben élő fekete haja teljesen őszbe fordult, és mellkasa közepéig érve, kiengedve pihent vállán. Egykor sima arcát ráncok borították. Szeme elvesztette csillogását, és világoskék írisze szürkére fakult. Színes pólóit és kertész nadrágját hosszú, világosszürke színű, csipkével díszített, bő ruhára cserélte, aminek anyaga elnyűttnek tetszett, mintha minden nap ezt hordaná. A ruha a földig ért, így nem láthattam anyám lábait, de feltételeztem, mezítláb van. Egyedül – a külsejével és állapotával ellentétben – tekintetéből áradó melegség volt a régi.

– Kerülj beljebb, csillagom – mondta kedvesen, hangja erőtlenül, rekedtesen csengett.

– Nem is tudom, mióta nem voltam itt.

Körbenéztem a házban, ami hajszára pontosan olyan volt, mint az emlékeimben. Zöld kanapé, előtte kis asztal, a sarokban zongora, a fotel mellett hegedű. A bútorok tetején vastag porréteg pihent.

– Tizenhét éve – válaszolta anyám kis szünet után.

Nem tudtam eldönteni, hogy állapota ellenére vagy pont miatta volt ilyen nyugodt és kedves. Feltűnt, hogy a mosoly, mely mögött azt hiszi, hogy elbújhat, szomorú és megfáradt.

Elhatalmasodott rajtam a lelkiismeret-furdalás. Ő semmiben sem volt hibás, mégis őt büntettem. Aztán minél több idő telt el, annál jobban tartottam a hazatéréstől. Ha nem értesülök betegségéről, most sem látogattam volna meg.

Tehát tizenhét év. De ugyan kit akarok becsapni, hisz én is számoltam minden percet.

Leültem a régi, kopott fotelre, ő pedig hangtalan léptekkel a konyhába suhant. Az ajtón keresztül láttam, hogy alig éri el, de mégis a legfelső polcon kotorászik. Percekkel később forró, gőzölgő teával a kezében érkezett vissza. Hát persze. A piros, macis bögre.

Miután leült a velem szemben lévő kanapéra, azt kérte, hogy meséljek el mindent. Tudtam, mire gondol. Mindent, ami azóta történt velem, hogy itt hagytam őt a házban, a domb tetején. Elmondtam, hogy kaptam meg első állásomat felszolgálóként a lakásom melletti kávézóban, hogy miként jutottam el egy évre Angliába, hogyan kérték meg a kezem... vagyis minden fontosabbnak tűnő pillanatot az életemből. Lelkesen, gyermeki izgalommal hallgatott. A lemenő nap arany fénye bekúszott az ablakon, arcára telepedett, és megvilágította őszinte mosolyát. Összeszorult a mellkasom. Nem csalódott bennem, s még annál is kevésbé haragudott. Egyszerűen csak hiányoztam neki, az egyetlen lánya, aki önző módon, a saját érzéseivel törődve itt hagyta. Nem töltöttem vele elég időt, s most már ki tudja, mennyit tudok. Hónapokat, heteket, napokat...

Egészen délutánig csak meséltem. Mikor éppen felemeltem az asztalról a poharat, hogy az alján maradt utolsó csepp hideg teát kikortyoljam, egyszerre felállt és megkért, hogy segítsek megöntözni a rózsabokrot. A kezem megállt a levegőben. Nagyot pislogtam.

- De drága édesanyám, hisz nemsokára tél van. Még levél sincs rajta.
- Meg kell locsoljam a rózsabokrot - ismételte.

A benne ébredező nyugtalanságot palástolni próbálta. Alig álltam fel, ő már nyitotta is az ajtót. Magamra kaptam a kabátom, és mivel nem láttam a fogason egy darab ruhát sem, így a táskám tetejéről felkaptam a zöld pulóveremet, és utána szaladtam.

A ház mögött értem utol anyámat, és gyorsan ráadtam a pulcsit. Korábbi gyanúm beigazolódott. Nem volt rajta cipő. Dideregve figyeltem, ahogy megragadja a locsolókannát, és megnyitja a pincelejáróban a csapot. A víz kifröcskölődött világos ruhájára aljára. Mellé léptem, és megemeltem a kannát, hisz gyenge karjaival alig bírta volna el, és követtem vissza a ház elé. Egy halott növény ágaira bökött. Valószínűleg az elmúlt tél megszokottnál is hidegebb időjárása vetett véget az életének. Ekkor bevillant egy kép: kisgyermekként szaladgálok a puha,

zöld füvön, s rendkívüli izgalom tölt el, mivel épp rózsapalántát készülünk elültetni anyámmal. Megráztam a fejem, elhessegetve az élénk emléket, és letöröltem egy könnycseppet a szemem alól. Az a rózsabokor volt az, amit együtt ültettünk. Gyerekkoromban nem álltunk valami közel egymáshoz, apámmal sokkal jobb kapcsolatomban volt, és a rózsabokor volt az, ami összekötött minket.

- Öntözzük meg, nehogy kiszáradjon - kérte anyám.

Némán, könnyes szemmel, de szót fogadtam.

- Ma nagy csend volt. Holnap vihar lesz - állapította meg motyogva, mintha nem is nekem szánná szavait, hanem csak magában beszélne, és a sötétedő eget kémlelte.

Egy hidegrázó fuvallat suhant végig a kerten.

Reggel fáradtan vonszoltam ki magam a konyhába. A kedvenc bögrémben ott várt a túlcukrozott tea. Éjjel szemhunyásnyit sem aludtam. Forgolódtam, óránként bementem anyám szobájába, és ültem mellette, figyeltem, ahogy alszik. A közties időben hol kinyitottam az ablakot, hol becsuktam, majd visszafeküdtem, és megint forgolódtam kicsit.

- Hogy aludtál?

- Remekül - hazudtam, ő pedig eléem rakott egy adag tojásrántottát.

Reggeli után kimentem a házból, kezemben szorongattam a telefonom, felhívtam anyám orvosát. Tudott a rózsabokros dologról.

- Miért nem említette? - kérdeztem ingerülten, és a szám szélét harapdáltam.

A doktor két hete hívott először, hogy értesítsen anyám állapotáról, s azóta mindennap beszéltem vele. Nem tudtam azonnal meglátogatni, egy fontos projekt prezentálása miatt a főnököm nem engedett el. A háztól negyedórára van egy kisebb városka, egy meglepően jó kórházzal, az orvos ott dolgozik, s rendszeresen feljár anyámhoz, aki persze hallani sem akar ápolóról. Túl makacs és büszke, semmint hogy bárki segítségét kérje, ahhoz is, hogy felhívjon, miután apám halálát követően elmenekültem hazulról, és őt magára hagytam a fájdalmával.

A hívás után leültem a földre. Nem akartam anyám előtt sírni. Arcomban a borús ég felé emeltem, ahonnan világosszürke felhők pillantottak le rám. Enyhe szél támadt.

A nap további része nyugodtan telt. Anyám kérésére elmeséltem, hogy milyen volt a menyasszonyi ruhám, milyen virágok voltak az

esküvőn, milyen ízű tortát választottunk, s míg ő a kanapén ücsörögve hallgatott, én kitakarítottam a szobát.

Délutánra felerősödött a szél és dühödten csapdosta az ablakokat.

- Gyere, menjünk ki, nézzük meg a rózsabokrot – elszorult a torkom. Azt mondta az orvos, ne ellenkezzek vele a növényt illetően.

- Várjunk egy kicsit, amíg elcsendesedik a szél – mondtam, és megpróbáltam nyugodt maradni.

- Az már nem fog elcsendesedni, kiscsillagom – felelte anyám, és már nyitotta is az ajtót.

Egy ideig a házból figyeltem, ahogy a halott növény előtt áll. Hosszú ruháját és ősz haját össze-vissza fújta a szél, félttem, kibillentheti egyensúlyából. Ahogy így szemléltem őt, arra gondoltam, hogy mennyire tökéletes helyen van ebben a pillanatban, mintha ő lenne a kirakós utolsó darabja. Szürkés ruhája visszatükrözte az ég színét, hangulatát pedig a kopár táj.

Nagy levegőt vettem, és kimentem mellé.

- Tudod, mikor így harcol a szél a világ ellen – mert bizonyos, hogy ilyenkor harcol –, van benne valami csodálatos. Te is hallod, csillagom? Ezt a lágy zenét a dübörögve süvítő, eget-földet rengető kiabálás mögött?

Nyugtalanul fürkészttem arcát. Nem mertem félbeszakítani, minden kérdésére csak bólintottam.

- Most egy hegedű énekel, de milyen gyönyörűen, mily keservesen! Te is érzed ezt a fájdalmat? Én érzem. Nézd csak, még a kezeim is remegnek tőle – kinyújtotta felém két kezét, én pedig megfogtam őket. Bőre hideg volt és nyirkos. Ekkor jutott csak eszembe, hogy meztőláb van.

- Gyere, menjünk be a házba! – próbálkoztam, de reménytelenül. Elengedett, és elindult a dombon lefelé.

- Te is csukd be a szemed, és talán úgy még látod is, ahogy a szél vezényel a zenekarnak, ahogy a fák és a virágok kecsesen lengedezve, pehelykönnyedséggel táncolnak.

Csukott szemmel és kitárt karokkal állt a széllal szemben, én pedig könnyekkel teli szemmel meredtem rá.

- Ó, de mily magasztos ez a tánc!

Ő is táncolt a széllal együtt.

- Kérlek, menjünk be! - könyörögtem neki, de szavaim nem értek el hozzá.

- Gyerünk, hunyd le a szemed kislányom, mert lemaradsz róla! Mindjárt vége. - Ezt már szinte kiabálta. Teljesen átadta magát a zenének. - Figyelj, ez már a finálé. Minden hangszer fortissimoban játszik, a szél pedig süítve vezényel, teljes odaadással, mintha élete utolsó cselekedete lenne, mintha utoljára fújhatna végig ezen a kietlen tájon!

Szaladni kezdett, én meg utána. Nem érdekelte, hogy csupasz talpát szúrja a száraz talaj. Egyszer csak visszafordult, és megfogta kezem.

- A záró akkord!

Fagyos kezével egyre erősebben szorított, szívem a torkomban dobogott. Halkan folytatta.

- Hallod, ahogy az utolsó hangok csengése még betelíti a tájat?... Majd elillan...

Anyám leült a domboldalra, s maga mellé húzott. A kezemet még mindig tartotta. Szemerkélt az eső, én pedig egyre kétségbeesettebbé váltam.

- A szél fáradtan, verejtékező homlokkal leengedi karjait. Te is látod, hogy kimerült ebben a nagy zenebonában? - mondta, és felém fordult.

Lassan bólintottam. Minden porcikám remegett.

- Megfordul, alaposan végigpásztáz a tömegen: megfigyeli a táncosokat, apró üveg cipőiket és a mozdulatlan hallgatóságot. - Ő is körbeszemlélt az ismerős tájon. - Komótos léptekkel lesétál az emelvényről. Nem néz vissza.

Elhallgatott egy pillanatra.

- Ugye milyen gyönyörű volt, csillagom? Te is hallottad, ugye?

- Igen, igen - motyogtam, és próbáltam meggyőző lenni.

Két jeges kezével megfogta az arcom, és a szemembe fúrta tekintetét.

- Kérlek, vigyázz a rózsabokorra - suttogta, majd erőtlenül megölelt.

Éreztem, ahogy keze lassan lecsúszik a hátamról, és teste elcsuklik.

ÉJSZAKA

- Már megint nem tudsz aludni, ugye? - Róza az oldalán fekvé résnyire nyitotta szemét, amit eddig csak nagy erőfeszítéssel tudott csukva tartani. Iván meggörnyedt alakját pillantotta meg az ágy mellett.

- Nem - a nő lemondó hangja betöltötte a piciny faház hálószobáját. Felkelt, és az ágy szélére ült, talpa érintette a hideg padlót. Az ágy öreg rugói fáradtan nyikordultak meg a nő testének lassú mozdulataitól. Lábfejét óvatos mozdulattal az ágy mellett heverő papucsba csúsztatta, majd felállt, és a konyhába indult. Lépteinek puha topogása megtörte az éjszaka kábult csendjét, melyben minden apró mozzanat csörömpölésnek hallatszik, s bármilyen halk suttogás kiabálásként hasít a levegőbe.

Róza a felső szekrényből levett egy csészét, ami koppanó hangot hallatott, amikor a márványpulthoz ért.

- Nem kapcsolod fel a villanyt? - kérdezte Iván, mire a felesége megrázta a fejét.

- Így is látok, a hold fénye bevilágít az ablakon - majd az estéről megmaradt, hideg levendulatea után nyúlt.

- Elvileg megnyugtat - magyarázta, s bár már maga sem hitt benne, megrögzött szokásává vált, hogy minden este lefekvés előtt kimenjen a kertbe a nagy levendulabokorhoz, melyet még Iván ültetett, s pár virágot letépve teát főzön belőlük.

A kis ház egy hegyes-dombos vidéken feküdt a fák között, közvetlen a tóparton. Róza a konyhából nyíló ajtó vaskilincset lenyomta sovány kezével, és kitekintett az éjszakába.

- Nem jössz? - fordult hátra férjét szólítva, mire Iván a kérésnek eleget téve hangtalanul emelkedett fel a konyhaasztal melletti székből.

Mielőtt kilépett a hátsó kertbe, a nő leakasztotta köntösét egy, az ajtó mellé a falba vert szögről. Csendes, nyugodt éjszaka volt, csak a hatalmas fenyők sötétzöld ágait suhogtatta meg néha egy elkóborolt fuvallat.

- Mindig is szeretted a fenyők illatát - jegyezte meg Róza, és hátrapillantott Ivánra, aki szelíden visszamosolygott.

A hátsó kertkaput elhagyva csak pár lépés volt a tópart, ahol egy kis móló állt algás lábakkal a víz szélén. Róza – fél kezében szorongatva a csészét – leült a nyirkos fára, lábait a tó felszíne felett lógatta. Iván követte példáját. A nő tekintetét a vízre szegezte, melyen a hűvös éjszakai szellő apró hullámokat fodrozott.

- Telihold van – mondta Iván, mint aki csak most vette észre a fekete égről gyanakvóan le-lepislogó gömböt.

- Olyan, mint egy dáma – mondta Róza.

- ...aki ezüst selyemruhájával befedve a tájat kelletti magát az öt körülhemzsegő csillagok úri szeme előtt – fejezte be Iván felesége gondolatát.

- Szerinted is szereti nézni magát a tó tükkrében?

- Bizonyára.

A hatalmas fenyők az égbe magasodva, védelmezően ölelték körbe a tavat, melynek sötétségtől fekete vizén a csillagok és a hold fehéren sziporkáztak. A mólóhoz kötve egy zöld csónak billegett az alig-alig mozgó, lomha hullámokon. Nyilvánvaló volt, hogy a hajócska évek óta érintetlen.

- Emlékszel, hányszor csónakáztuk körbe a tavat?

- Megszámálhatatlanszor – válaszolt Iván tűnődő hangon.

- Az utóbbi időben sok túrázó császkál erre. Fürdenek a tóban is.
- Róza elhúzta a száját.

- Biztosan a legenda vonzza ide őket – állapította meg a férje.

- Hogy is szólt pontosan? – kérdezte a nő, és oldalra billentette a fejét, ahogy megpróbálta felidézni a történetet.

- Abban az időben – fogott bele Iván a mesélésbe –, mikor még a tó helyén puszta mező állt, s a tündérek is harcban álltak, két szerelmes titkos találkájának helye volt itt minden éjszaka. A vízitündérkirály lánya és az erdei tündérkirály fia égő szerelmét még a háború sem tudta megakadályozni.

- Mint Rómeó és Júlia – jegyezte meg Róza. Iván mosollyal a szája sarkában bólintott, majd folytatta az elbeszélést.

- Mikor erre a vízitündérek királya rájött, holdtöltekor a katonáival a mezőre vonult, s még lányának keserves zokogása sem tudta megakadályozni, ellenségének a fiát kivégeztette az éj leple alatt. Azóta minden éjjel, amikor a telihold felemelkedik a magasba, a tündér-

királylány itt siratja szerelmét. Könnyeinek fájdalmas súlya alatt megrogyott a föld, helyet adva a víznek, melyből a tó született.

Mikor Iván befejezte a történetet, éles csend hasított az éjszakába.

- Ideje bemenni - suttogta Iván. Hangja távolinak tűnt.

A nádszálak zizegve súgtak össze, a fenyőfák szomorúan nyújtogatták hatalmas ágaikat, a víz halkán csapdosta a partot, s a csillagok fénye izzólámpaként sercegett az égen. De még a csend is elhallgatott, amikor Róza feltápáskodott a móló széléről, megfordult, és kezében a kiürült csészével visszaindult a faházba, ahol évek óta egyedül élt.

Öregasszony macskával, 1991

(papír, tus, 72 x 56,5 cm)

(a Kecskeméti Katona József Múzeum tulajdona)